

Gipertonik ensefalopatiýa, aşa ýokary gan basyşy beýniniň işleýşiniň bozulmagyna sebäp bolanda ýüze çykýan seýrek, ýöne çynlakaý ýagdaýdyr. Bu ýagdaý köplenç ulularda duş gelse-de, ýaşlarda, esasanam esasy saglyk ýagdaýlary ýa-da agyr gipertonigi bolanlarda hem ýüze çykyp biler.

Ýaşlarda gipertoniki ensefalopatiýa dürli faktorlar, şol sanda böwrek keseli, käbir dermanlar we genetiki meýiller sebäpli ýüze çykyp biler. Keseller, akut nefrit, feokromositoma we gipertoniýa garşy dermanlaryň duýdansyz kesilmegi ýaly ýagdaýlar, gipertonik ensefalopatiýanyň töwekgelçiligini ýokarlandyryp, aşa ýokary gan basyşyna sebäp bolup biler.

Ýaşlarda gipertoniki ensefalopatiýanyň alamatlary ulularyňkyna meňzeýär we agyr kelleagyry, gaýtarma, bulaşyklyk we deňagramlylygyň bozulmagy ýaly alamatlary öz içine alyp biler. Agyr ýagdaýlarda tutgaýlar we görme bozulmalary ýüze çykyp biler. Diagnostika, adatyça, gan basyşyny ölçemegi we beýniniň çişmegini ýa-da beýleki näsazlyklary anyklamak üçin MRI ýa-da KT skanirleme ýaly şekillendiriş synaglaryny öz içine alýar.

Hemişelik beýni zeperlenmesiniň önüni almak üçin dessine bejergi möhümdir. Esasy maksat, labetalol ýa-da natriý nitroprussid ýaly damar içi dermanlary ulanmak arkaly gan basyşyny çalt peseltmekdir. Göwrelilik bilen baglanyşykly ýagdaýlarda magniý sulfat ulanylyp bilner. Mundan başga-da, böwrek keseli ýa-da başga bir ýagdaý bolsun, gipertoniki esasy sebäbini dolandyrmak gaýtalanmagyň önüni almak üçin möhümdir.

Gipertonik ensefalopatiýanyň önüni almak, esasanam töwekgelçilik faktorlary belli bolan ýaşlarda gan basyşyny zygiderli gözegçilikde saklamagy öz içine alýar. Sagdyn iýmitlenmek, zygiderli fiziki işjeňlik we gan basyşyny ýokarlandyryp biljek maddalardan gaça durmak ýaly durmuş üýtgeşmeleri möhüm önüni alyş çäreleridir. Uzak möhletleýin ideg, gan basyşyny dolandyrmak üçin dowamly dermanlary we gaýtalanma alamatlaryny gözegçilikde saklamak üçin saglygy gorayyş üpjün edijileri bilen zygiderli gözegçilikleri öz içine alyp biler.

Netijede, gipertoniki ensefalopatiýa ýaşlarda seýrek duş gelýän ýagdaý bolsa-da, dessine diagnostika we bejergi talap edýän çynlakaý ýagdaýdyr. Sebeplerini düşünmek, alamatlary tanamak we önüni alyş strategiýalaryna eýermek töwekgelçiligi ep-esli azaldyp, täsir edilen şahslar üçin netijeleri gowulaşdyryp biler.

Maral ANNADURDYÝEWA

Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň Nerw keselleri we neýrohrurgiýa

kafedrasynyň assistenti